

12.3.2024

KOOSTE | JULKINEN

Valiokuntakuulemisten materiaalit

Sivistysvaliokunta 29.2.2024

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta 1.3.2024

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 8.3.2024

Työllisyysrahasto

Sysselsättningsfonden | Employment Fund

Työllisyysrahasto

Valiokuntakuuleminen

Sosiaali- ja terveystyövaliokunta 1.3.2024

Sivistystyövaliokunta 29.2.2024

(sama materiaali molemmissa valiokunnissa)

Työllisyysrahasto

Sysselsättningsfonden | Employment Fund

Palkansaajan aikuiskoulutustukea haetaan kaksivaiheisesti

- Aikuiskoulutustuen hakemisesta säädetään aikuiskoulutusetuuksista annetussa laissa. Palkansaajan aikuiskoulutustuen hakeminen muutettiin kaksivaiheiseksi elokuussa 2020 voimaantulleella lakimuutoksella.
- Ennen lakimuutosta kokoaikaisella opintovapaalla olleet palkansaaja-aikuisopiskelijat pystyivät hakemaan tukea etukäteen yhdellä hakemuksella vaikka koko 15 kuukauden ajalle. Työn ohessa opintoja suorittavien palkansaajien tuli puolestaan hakea tukea takautuvasti kuukausittain.
- Vuoden 2020 lakimuutoksella hakemisen prosessit haluttiin yhtenäistää siten, että kaikissa tilanteissa palkansaajat noudattavat yhteneväistä hakemusmenettelyä.
- Muutoksessa päädyttiin **kaksivaiheiseen hakemiseen**, jossa henkilö tekee ensin **tukioikeushakemuksen** (laissa "ensihakemus") valitsemalleen ajalle, **jonka perusteella Työllisyysrahasto tutkii tuen saamisen** yleiset **edellytykset** (lain 1 ja 5 §) sekä opintojen kuulumisen tuen piiriin (lain 6 §). Tukioikeuspäätöksellä ratkaistaan myös henkilön tuen perusteena oleva palkka (lain 12 §), jonka perusteella määräytyy henkilölle maksettavan tuen määrä. Tämän jälkeen **henkilön tulee hakea tukea maksuun kuukausittain takautuvasti maksuhakemuksella**. Maksuhakemuksen perusteella Työllisyysrahasto **ratkaisee maksettavan etuuden määrän kyseiseltä kuukaudelta** (lain 12 ja 12 a §)
- **Tukioikeushakemus ja maksuhakemus muodostavat kiinteän kokonaisuuden, jossa eri vaiheissa tutkitaan erilaiset, tuen saamiseen vaikuttavat seikat.**

Lakkauttamisen vaikutukset tuensaajiin

- **Ehdotetulla lakimuutoksella voi olla erittäin merkittäviä vaikutuksia tuenhakijan asemaan**
- Toimeenpanijana huolemme koskee niitä asiakkaita, jotka ehtivät huhti-toukokuussa* hakea tukioikeutta saatuaan opiskelupaikan syksylle 2024:
 - oikeus saada tukea tutkitaan tukioikeuden ensihakemuksen vaiheessa ja annettu tukioikeuspäätös on lainvoimainen
 - Tukioikeuden saamiseksi asiakkaan tulee mm. olla jo sopinut opintovapaasta työnantajansa kanssa
 - **Hallitus esittää, että lakimuutoksella estetään tuen maksu syksyllä 2024 jälkeen alkaviin opintoihin, vaikka oikeus tukeen olisi ehditty myöntää ennen lakimuutoksen voimaantuloa**

*tukioikeutta saa nykyisin mukaan hakea 4kk etukäteen

Esimerkki myönnetyn tuen menettämisestä asiakkaan näkökulmasta

- Työntekijä saa tiedon opiskelupaikasta syksylle 2024 oppilaitoksesta huhtikuussa (tukea voi hakea aikaisintaan 4kk ennen opintojen alkamista)
- Hän sopii opintovapaasta esimerkiksi 1.8.2024 alkaen työnantajansa kanssa voidakseen hakea tukioikeutta (opintovapaa on yksi tuen saamisen ehdoista)
- Hän hakee tukioikeutta Työllisyysrahastolta nykyisin voimassa ollessa huhtikuussa
- Etuuskäsittelijä käsittelee tukioikeushakemuksen ja antaa siihen myönteisen, lainvoimaisen päätöksen
- Tuensaaja jää sovitusti opintovapaalle 1.8 ja aloittaa opiskelun täysipäiväisesti
- Hän voi hakea ensimmäistä kertaa tukea maksuun tukikuukauden (elokuu) päätyttyä 1.9
- **Tässä vaiheessa hallituksen esityksessä ehdotetun mukaisesti sovellettaisiin aikuiskoulutusetuuslain kumoavaa lainsäädäntöä, eikä tuensaaja saisikaan tukea maksuun**
- Hänen tulisi ratkaista opiskeluajan taloudellinen tuki jollakin toisella tavalla tai pyrkiä neuvottelemaan töihin paluusta oman työnantajansa kanssa, joka on todennäköisesti palkannut määräaikaisen opintovapaan sijaisen

Siirtymäsäännöksen toimeenpanon ongelmat

- Taannehtivuus ja sen aiheuttama neuvonnan sekavuus: joudumme antamaan tuenhakijoille myönteisiä päätöksiä, jotka eivät lopulta tule pitämään paikkaansa → asiakkaiden on hyvin vaikea ymmärtää tätä
- Avoin voimaantuloaikataulu: muutostöiden suunnittelua ei voida tehdä varmaa muutoshetkeä/päivämäärää vasten
- kumoavan lain voimaantulo edellyttää lukuisia muutoksia järjestelmiin, sähköiseen asiointipalveluun, verkkosivusisältöihin sekä muihin asiakasviestinnän materiaaleihin
 - Esimerkiksi päätöskirjeiden päivittäminen, muutokset automaattisen käsittelyn prosesseihin, kumoavan lain mukaiset hylkäyssyyt, vuodelle 2026 jatkuvien tukioikeuskausien esto jne.
- ”mahdollisimman pian” on toimeenpanon kannalta erittäin haastava tahtotila, sillä kaikki muutokset on toteutettava, testattava ja vietävä tuotantoon ajoissa → **lain vahvistamisen ja voimaantulon väliin tarvitaan riittävä aikaikkuna muutosten toteuttamiselle**
- Asiakasneuvonta, kun korvaavaa mallia ei vielä ole tiedossa

Tilastojen erot: Hallituksen esitys vs. Työllisyysrahaston toimeenpanon tilastot

Hallituksen esityksessä keskitytään tarkastelemaan aikuiskoulutusetuuden yhteiskunnallista hyötyä **koulutussiirtymien** kautta

Sisältää ainoastaan **kokonaiset tutkinnot**

Tutkintotodistus
Vs
Aikuiskoulutustuella suoritettava
tutkinto

Esimerkiksi lähihoitajan tutkinto + aikuiskoulutustuella sairaanhoitajaksi opiskeleminen = ei koulutussiirtymää

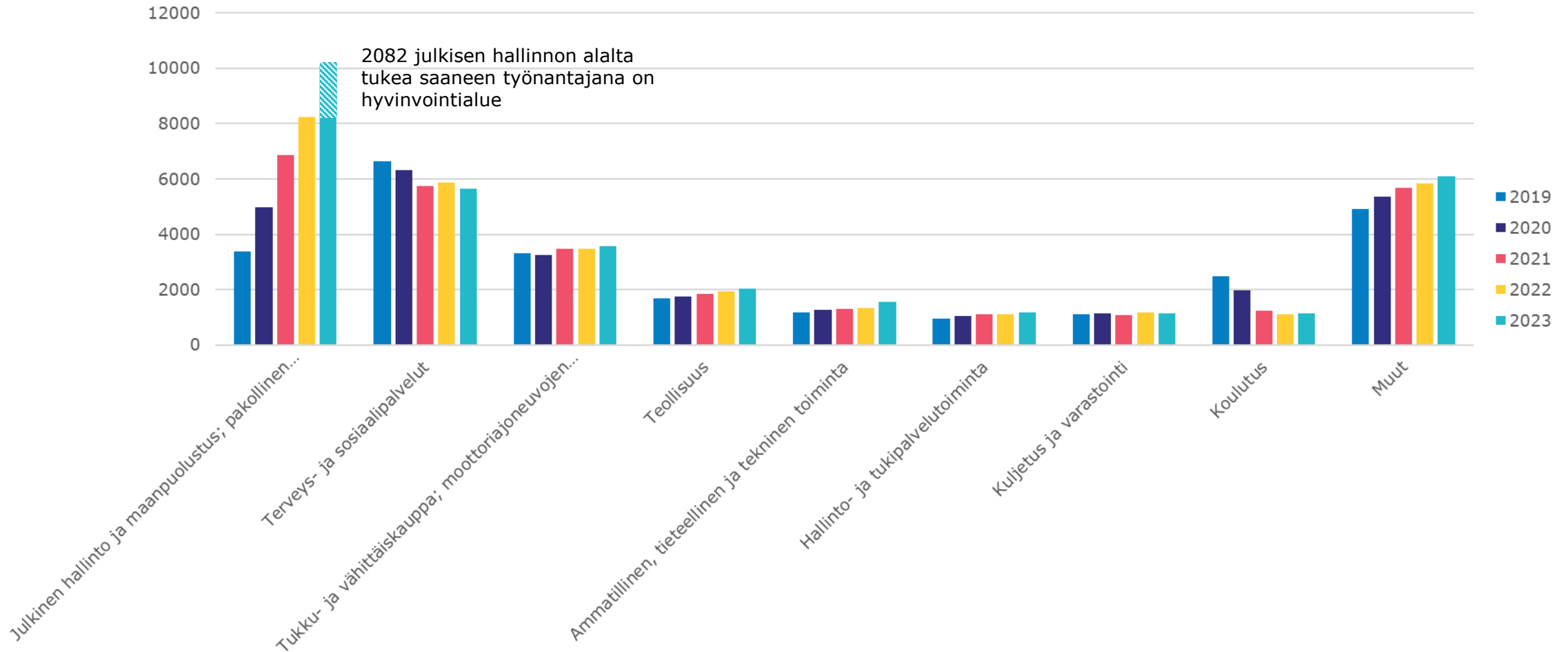
Työllisyysrahastossa **tuensaajan ala tilastoidaan hänen työnantajansa perusteella (Y-tunnus alan määrittäjänä)** ja tätä alatietao verrataan **tutkintoon tai tutkinnon osaan**, jota hän lähtee opiskelemaan

Tuenhakijan työnantajan toimiala Y-
tunnuksen mukaan
Vs
Aikuiskoulutustuella suoritettava
tutkinto

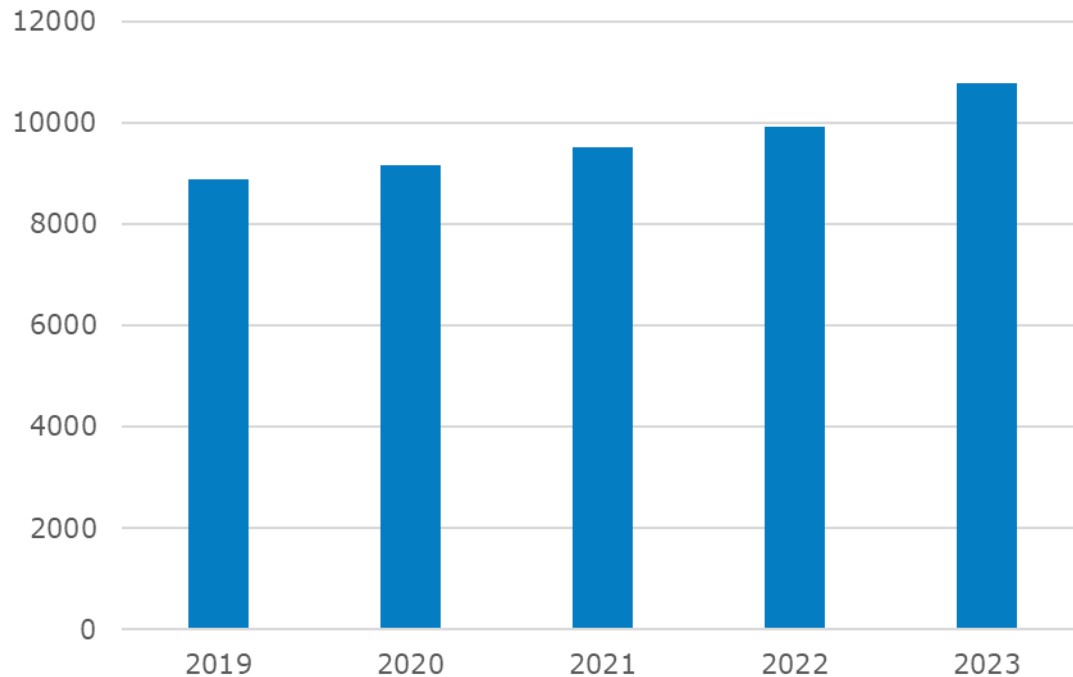
Esimerkiksi lähihoitajan tutkinto, mutta työpaikka it-alalla + sairaanhoitajaksi opiskeleminen = alasiirtymä

Miltä aloilta aikuiskoulutustukea hyödynnettiin vuosina 2019–2023

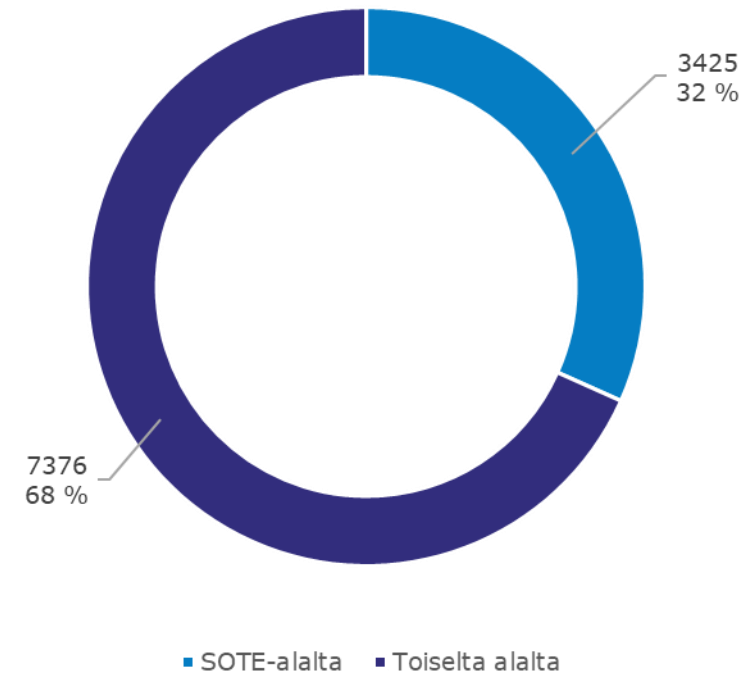

Sote-alalle kouluttautuvat aikuiskoulutustukiopiskelijat

Aikuiskoulutustukea saaneiden SOTE-alalle kouluttautuneiden lukumäärä vuosina 2019-2023

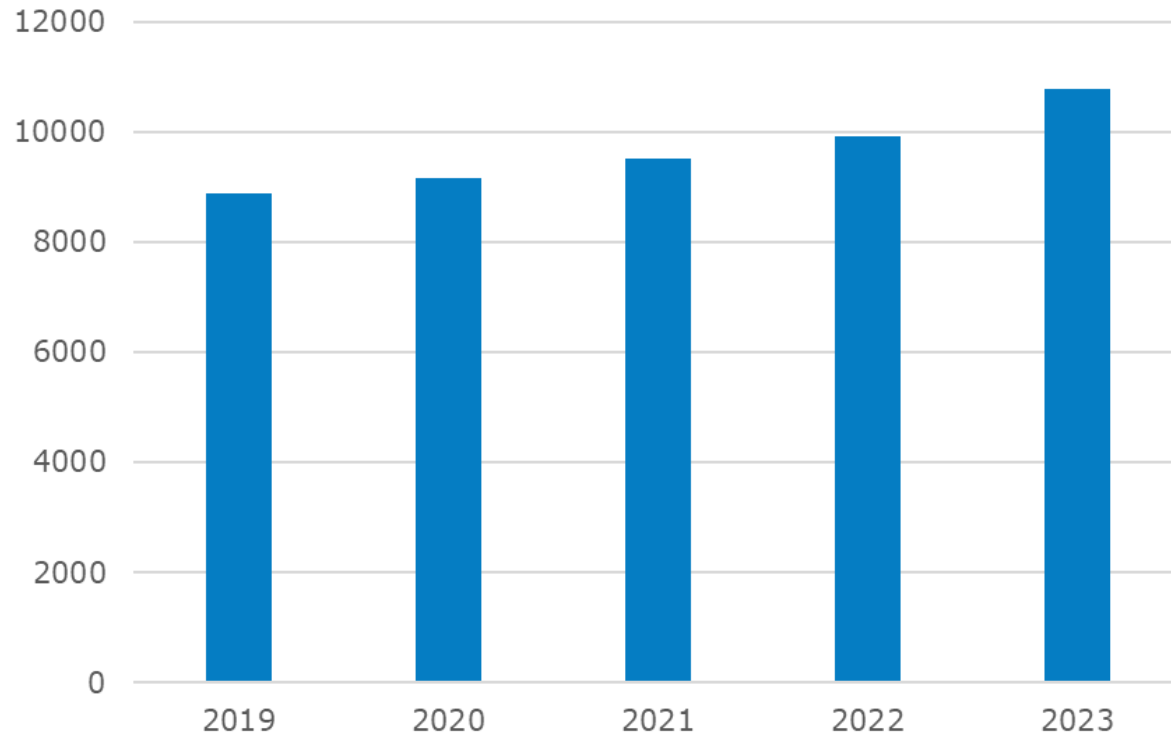

Toiselta alalta SOTE-alalle vaihtaneet ja SOTE-alalla jatkokouluttautuneet vuonna 2023

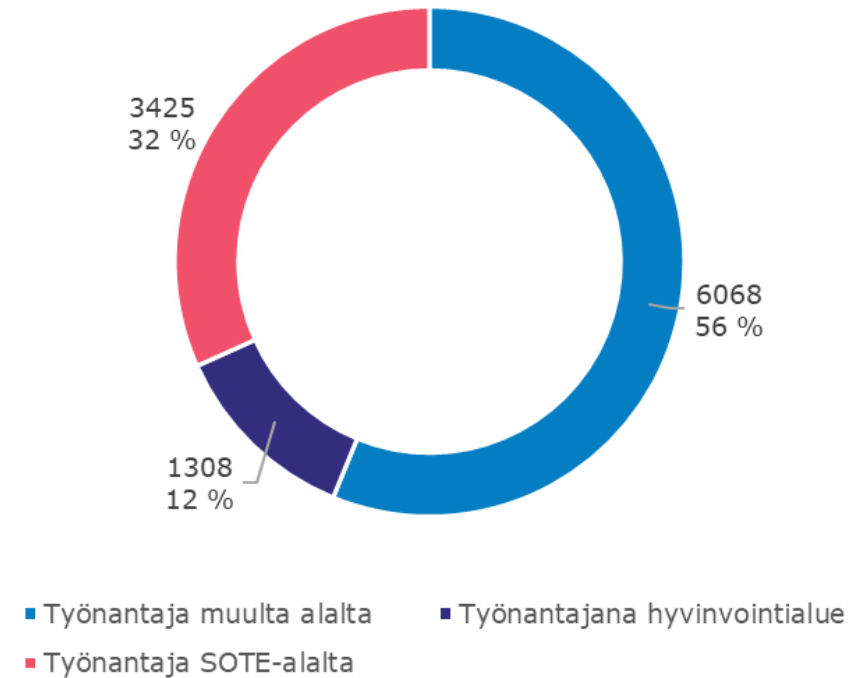

Sote-alalle kouluttautuvat aikuiskoulutustukiopiskelijat

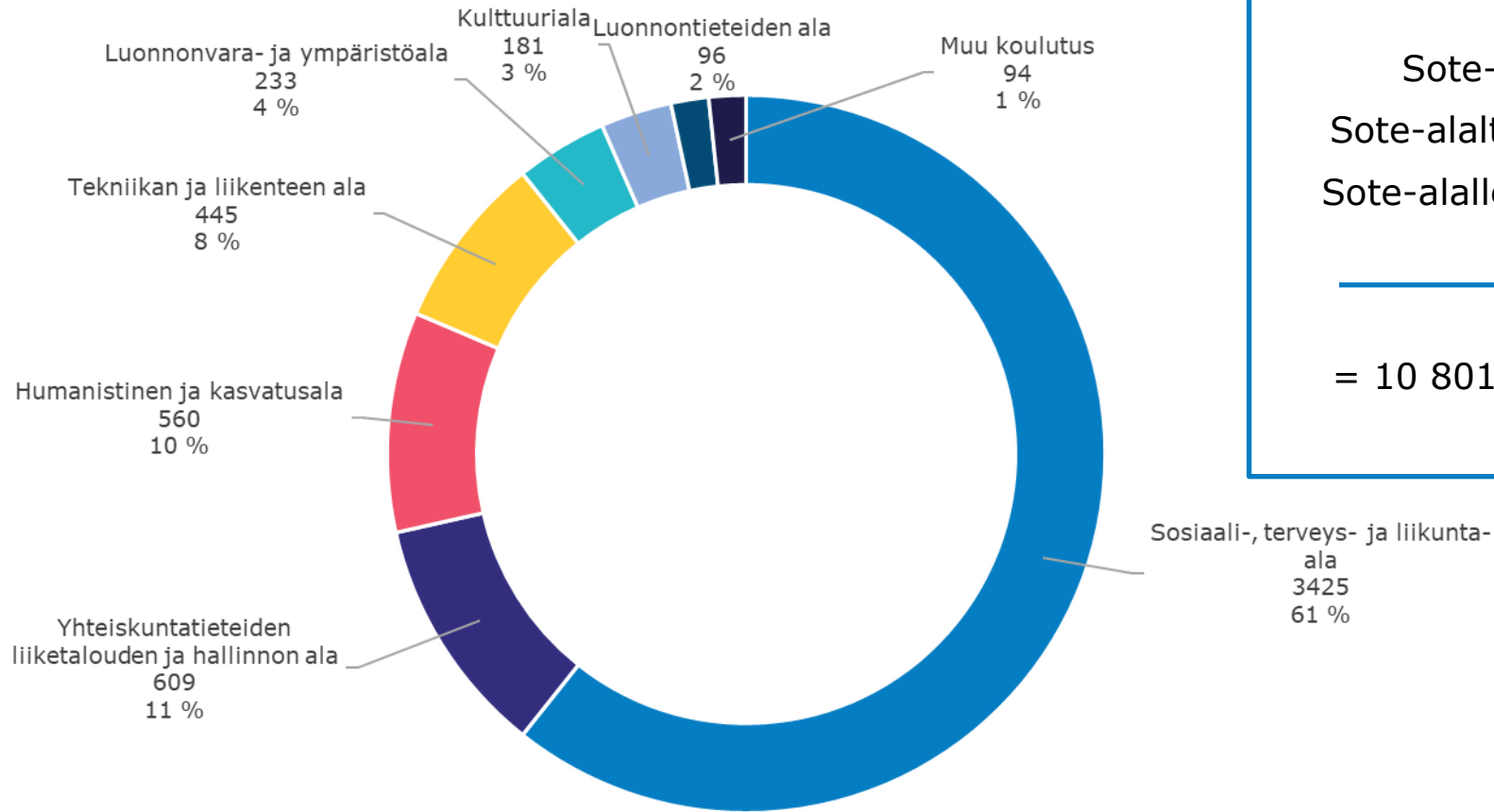
Aikuiskoulutustukea saaneiden SOTE-alalle kouluttautuneiden lukumäärä vuosina 2019-2023

Toiselta alalta SOTE-alalle vaihtaneet ja SOTE-alalla jatkokouluttautuneet vuonna 2023

Terveys- ja sosiaalipalvelut -alalta aikuiskoulutustukea saaneiden opiskelualat vuonna 2023

Vuonna 2023:
Sote-alan sisällä kouluttautuvat 3425
Sote-alalta toiselle alalle kouluttautuvat 2218
Sote-alalle toiselta alalta kouluttautuvat 7376

= 10 801 sote-alan osaamistaan kasvattavaa tuensaajaa

Palkansaajan aikuiskoulutustukea saaneiden opiskelua edeltäneet ansiot koulutustason mukaan

Opintoja edeltänyt koulutustaso	Keskiarvoansio €/kk	Mediaaniansio €/kk
Korkeakoulu		
2021	3406	3172
2022	3483	3242
Toinen aste		
2021	2716	2606
2022	2797	2675
Peruskoulu		
2021	2529	2507
2022	2682	2583
Yhteensä	3102	2896

Kokoaikaisten palkansaajien kokonaisansion mediaani oli 3315 €/kk vuonna 2021.*

*Suomen virallinen tilasto (SVT): Palkkarakenne [verkojulkaisu]. ISSN=1799-0076. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 30.6.2023]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/pra/>

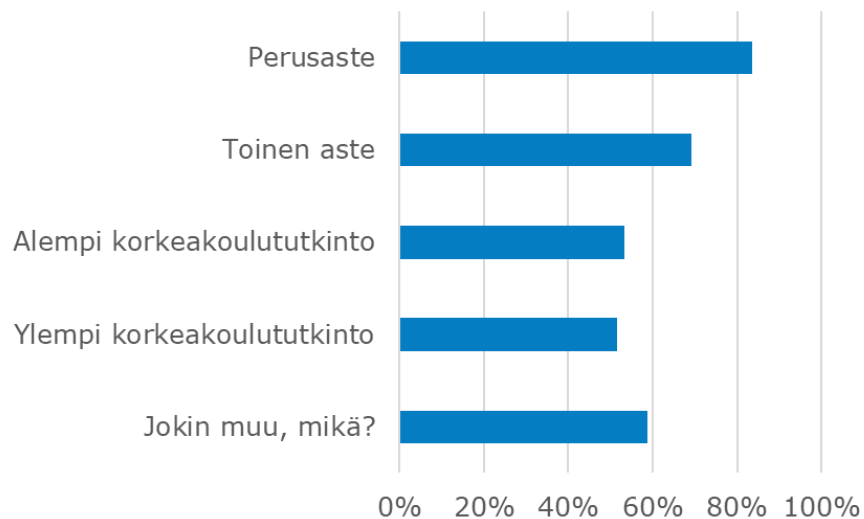
Palkansaajan aikuiskoulutustukea saaneiden keskimääräinen tuki kuukaudessa

Opintoja edeltänyt koulutustaso	Täysimääräinen tuki €/kk keskimäärin	Maksettu tuki €/kk keskimäärin
Korkeakoulu		
2021	1588	1405
2022	1614	1369
Toinen aste		
2021	1412	1248
2022	1439	1224
Peruskoulu		
2021	1359	1228
2022	1400	1241
Yhteensä	1513	1305

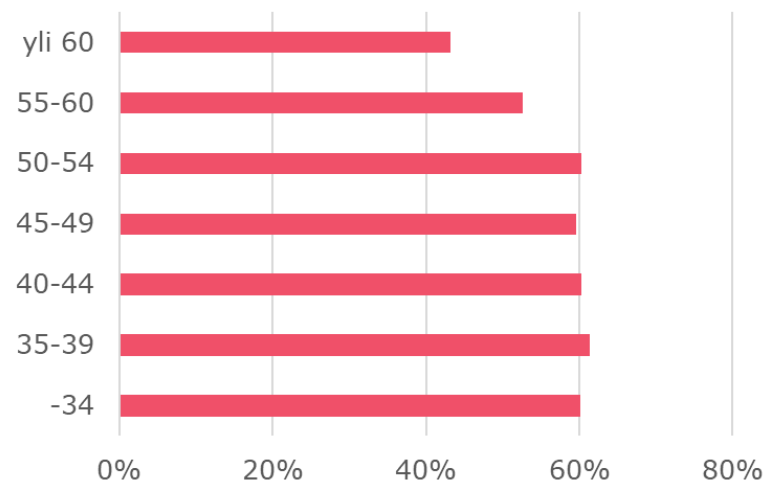
Alanvaihto aikuiskoulutustukea hyödyntämällä

- Toteutimme keväällä 2023 asiakaskyselyn, jossa selvitimme päämotivaatiotekijöitä aikuiskoulutustuen hakemisen / sen tuella opiskelun taustalla
- Kyselyyn vastasi 4965 asiakasta, joista 59% valitsi kyselyssä päämotivaatiotekijäkseen ”pohdin kokonaan alan vaihtoa”

Perusasteen ja toisen asteen koulutustaustaiset mainitsivat alan vaihdon opiskelumotiiviksi korkeakoulutettuja useammin.

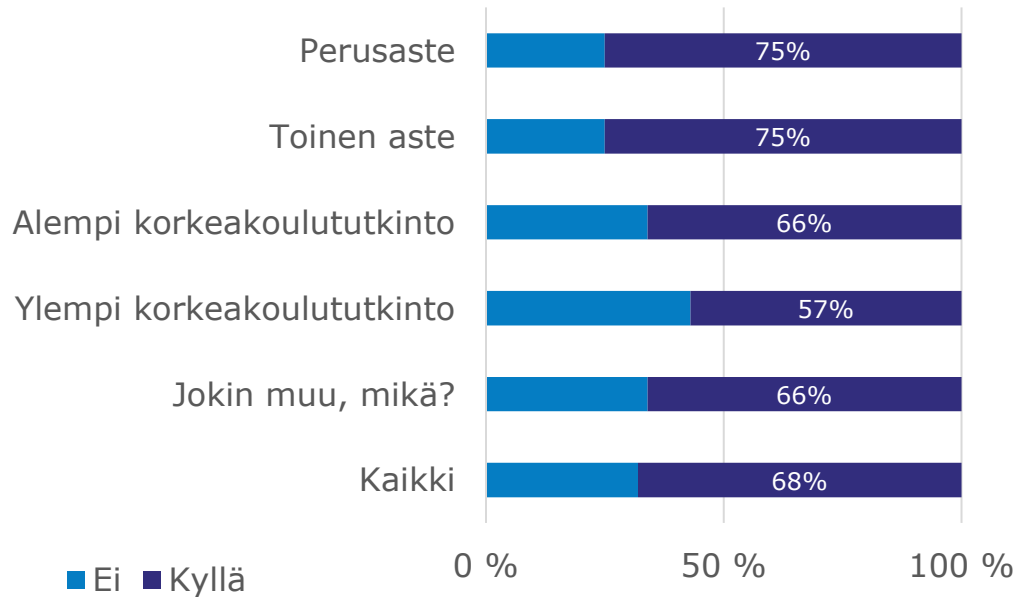

Vanhemmilla ikäryhmillä alan vaihto oli nuorempia harvemmin motiivina.

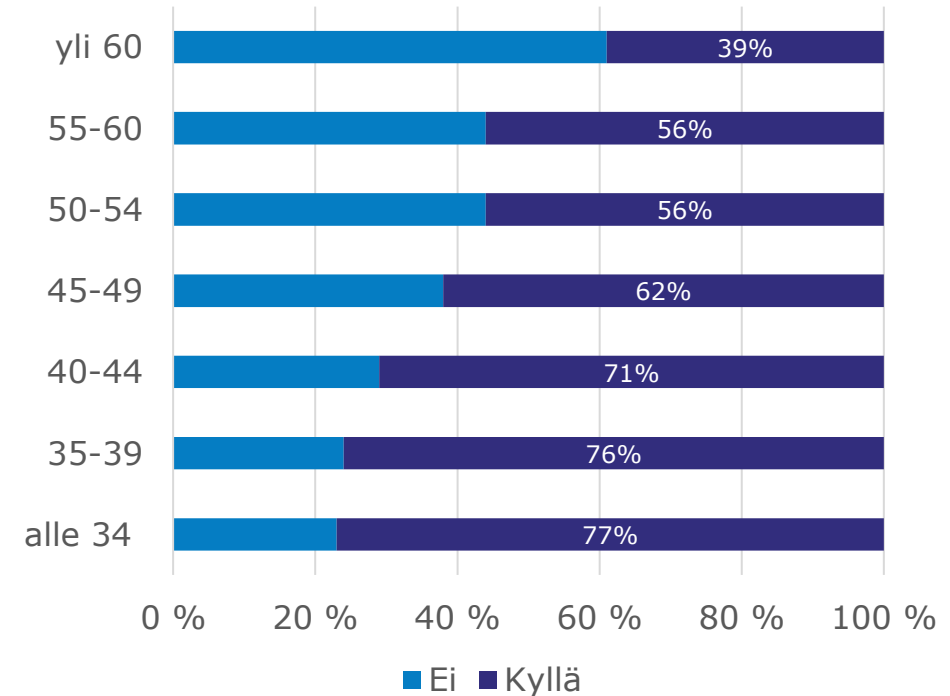

Lisäkysymys: Alanvaihtosuunnitelman toteutuminen

- Alanvaihtosuunnitelmat toteutuivat 68 % vastaajista, jotka mainitsivat pohtineensa alan vaihtoa
- Alanvaihtosuunnitelmat toteutuivat matalammin koulutetuilla korkeakoulutettuja useammin.

- Suunnitelmat toteutuivat useammin nuoremmissa ikäluokissa.

Toimeenpanijan suositukset korvaavan ratkaisun osalta

PALKANSAAJAN AIKUISKOULUTUSTUKIPÄÄTÖSTEN MÄÄRÄ

Tukioikeuspäätöksiä

41 048 kpl

Keskimääräinen
käsittelyaika
11 pv

Maksupäätöksiä

144 659 kpl

Keskimääräinen
käsittelyaika
0,5 pv

Automaattisten
päätösten osuus **10 %**

Automaattisten
päätösten osuus **84 %**

Automaattinen käsittely toimeenpanon tehokkuuden kannalta välttämätöntä

- Saamisehdot mahdollisimman määrämuotoiset, jotta automaattinen käsittely mahdollista
- Edellyttää sisällöllisesti vakaata toimeenpanoa, jotta automaation määreitä ei jouduta muuttamaan usein (vrt. esim. alakohtaiset, muuttuvat ratkaisut)

Täysin digitaalinen ja sujuva asiointi

Kiinteä tuki

vs. ansiosidonnainen

- Laskennat vaativia toteuttaa
- Laskennat eivät voi muuttua jatkuvasti (esim. alakohtaiset ratkaisut)

Soveltuvien

opintokokonaisuuksien arviointi ("ammattillisuus")

mahdollisimman yksinkertaiseksi

- Yksiselitteiset säännöt, jotta toimeenpano on tehokasta ja yhdenvertaista

Aikuiskoulutustuen muutokset

Muutosajurit

Hallitusohjelman tavoitteet

- Nuorten aikuisten koulutustason nosto korkeakoulutetuiksi
- Korkeakoulutuksen tarpeettoman kasautumisen ehkäiseminen

Aikuiskoulutustuen muutostarpeet

- Tuki kohdistuu hyvätuloisille ja tukee korkeakoulutettujen kak-sinkertaista kouluttautumista
- Tuen turvin opiskelu ei nosta korkeakoulutetun ansiotasoa
- Aikuiskoulutustuki ei lisää koulutukseen osallistuvien määrää
- Tuki ei tue lyhyissä määrä-aikaisissa työsuhteissa olevien tilannetta työmarkkinoilla

Megatrendit

- Teknologian kehittyminen
- Vihreä siirtymä
- Digitalisaatio
- Väestörakenteen muutoksen aiheuttama työurien pidentyminen

Jatkuva oppiminen ja osaamisen kehittäminen kilpailukyvyyn ja tuottavuuden varmistamisessa

Tukeen aiemmin ehdotetut muutokset

Kohdennetaan tuki nykyistä paremmin matalasti koulutetuille, jotka pyrkivät nostamaan koulutustasoaan (VM)

Kohdennetaan aikuiskoulutustukea lieventämään koulutuksen kasautumista (STM)

Aikuiskoulutustuki ehdotetussa skenaariossa

Matalasti koulutetut

43 % tuen nykyisistä käyttäjistä*

Kehitetään tuen saannin edellytyksiä koulutustason nostamiseksi ja tuen paremmaksi kohdentumiseksi

- Työhistoriavaatimus 5 v
- Tuen enimmäismäärä 15 kk
- Kiinteä tuen määrä 1400–1600 €
- Määräaikaisissa työsuhteissa työskentelevät laajemmin tuen piiriin

Korkeakoulutetut

49 % tuen nykyisistä käyttäjistä*

Rajataan tuen saannin edellytyksiä, mutta säilytetään mahdollisuus koulutustason nostolle

- Työhistoriavaatimus 8 v
- Tuen enimmäismäärä 6 kk
- Kiinteä tuen määrä 1400–1600 €

Muutoksen tavoitteet

- Kohdentaa tuen nykytilaa paremmin nuorten aikuisten koulutustason nostoon
- Tukee osaamisen kehittämistä työvoimapuolaloille
- Parantaa ja tasapuolistaa määräaikaisissa työsuhteissa olevien tilannetta työmarkkinoilla
- Varmistaa ja turvaa jatkuvan oppimisen mahdollisuudet

*Pohjakoulutustiedon antaminen ei ole pakollista tuen hakemisen yhteydessä

Matalasti koulutettu = yliopisto- tai ammattikorkeakoulututkintoa alemman tutkinnon (esim. peruskoulu, opistotaso tai toisen asteen tutkinto) suorittanut tuensaaja.
Korkeasti koulutettu = vähintään alemman ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkinnon suorittanut tuensaaja.

Työllisyysrahasto

Valiokuntakuuleminen

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 8.3.2024

Työllisyysrahasto

Sysselsättningsfonden | Employment Fund

Esityksen sisältö

Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen (HE 8/2024 vp)

- Tarkennukset tilastoihin sosiaali- ja terveysalaa esimerkkialana käyttäen
 - Nykytuensaajien tilastollinen tarkastelu tasa-arvonäkökulmista
- Aikuiskoulutustukea hyödyntävät alanvaihtajat Työllisyysrahaston asiakaskyselyn perusteella
- Lakkauttavan lainsäädännön vaikutukset työntekijöille ja työnantajille
- Siirtymäsäännöksen toimeenpanon ongelmat

Toimenpidealoite koskien aikuiskoulutustuen kehittämistä (TPA 21/2023 vp)

Tilastojen erot: Hallituksen esitys vs. Työllisyysrahaston toimeenpanon tilastot

Hallituksen esityksessä keskitytään tarkastelemaan aikuiskoulutusetuuden yhteiskunnallista hyötyä **koulutussiirtymien** kautta

Sisältää ainoastaan **kokonaiset tutkinnot**

Tutkintotodistus
Vs
Aikuiskoulutustuella suoritettava
tutkinto

Esimerkiksi lähihoitajan tutkinto + aikuiskoulutustuella sairaanhoitajaksi opiskeleminen = ei koulutussiirtymää

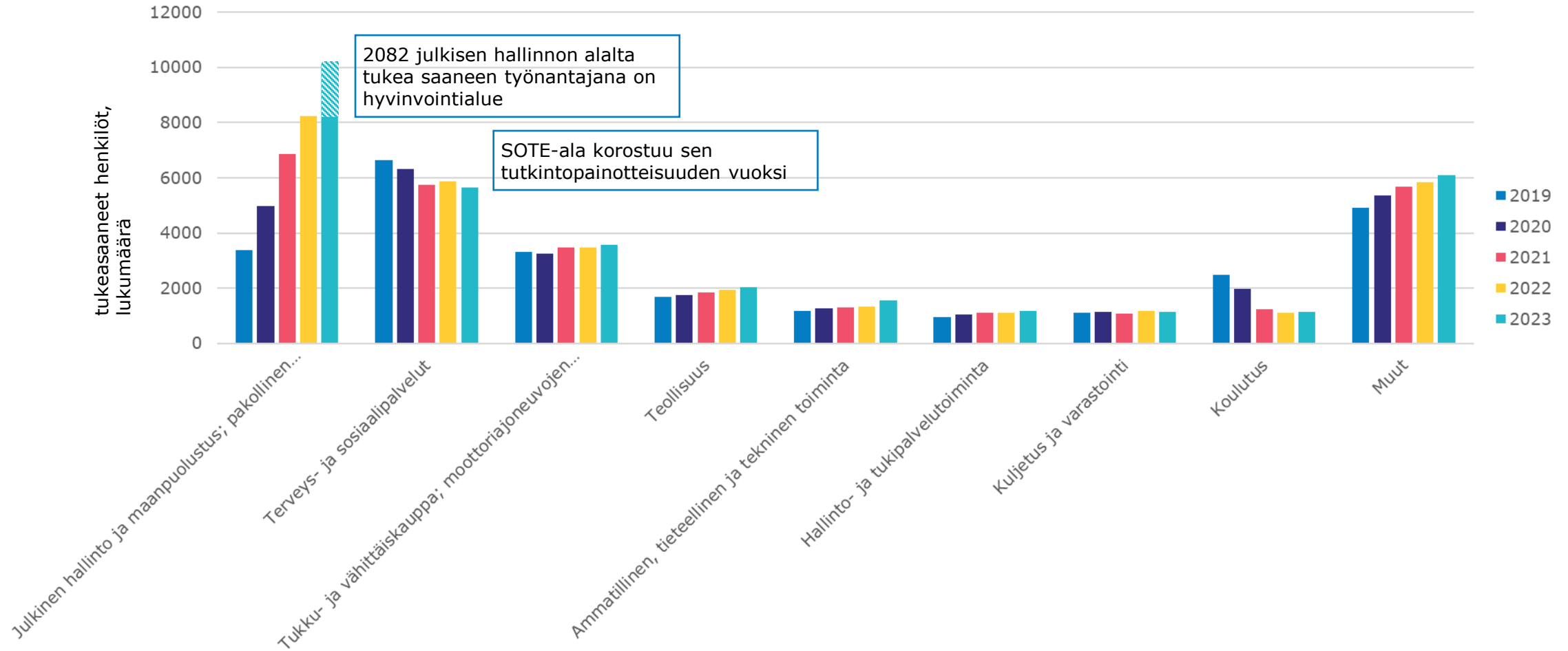
Työllisyysrahastossa **tuensaajan ala tilastoidaan hänen työnantajansa perusteella (Y-tunnus alan määrittäjänä)** ja tätä alatieta verrataan **tutkintoon tai tutkinnon osaan**, jota hän lähtee opiskelemaan

Tuenhakijan työnantajan toimiala Y-
tunnuksen mukaan
Vs
Aikuiskoulutustuella suoritettava
tutkinto

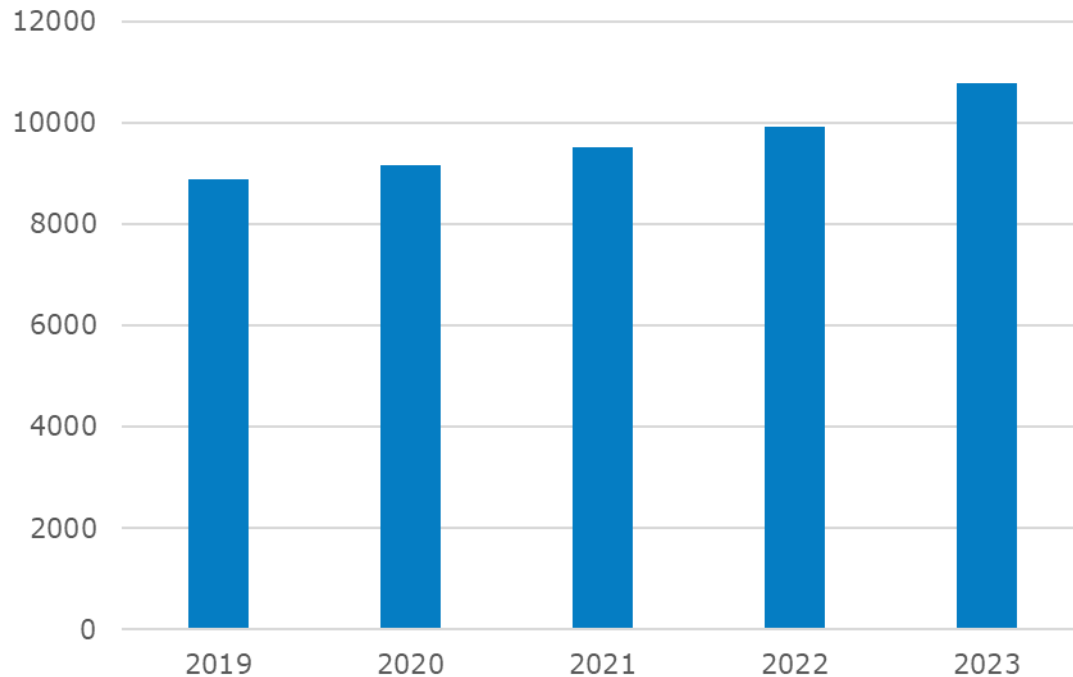
Esimerkiksi lähihoitajan tutkinto, mutta työpaikka it-alalla + sairaanhoitajaksi opiskeleminen = alasiirtymä

Miltä aloilta aikuiskoulutustukea hyödynnettiin vuosina 2019–2023

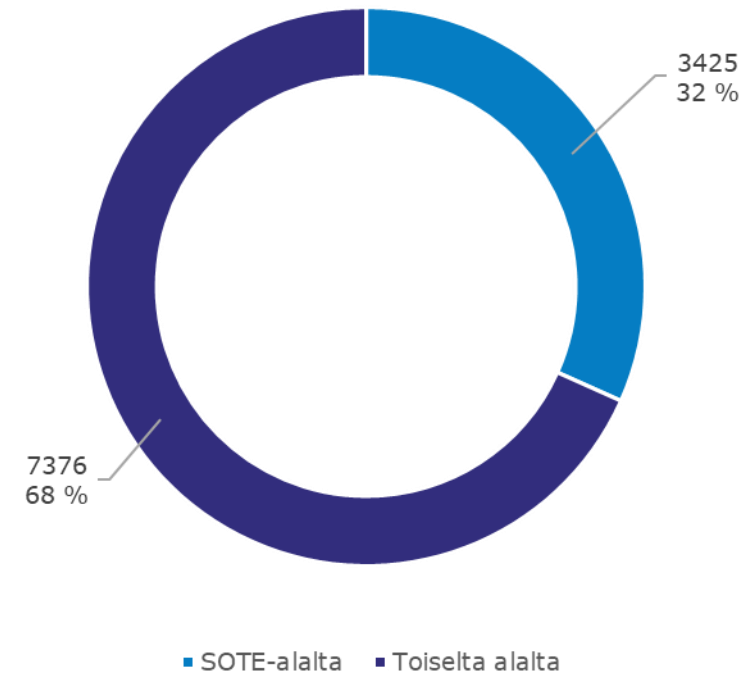

Sote-alalle kouluttautuvat aikuiskoulutustukiopiskelijat

Aikuiskoulutustukea saaneiden SOTE-alalle kouluttautuneiden lukumäärä vuosina 2019-2023

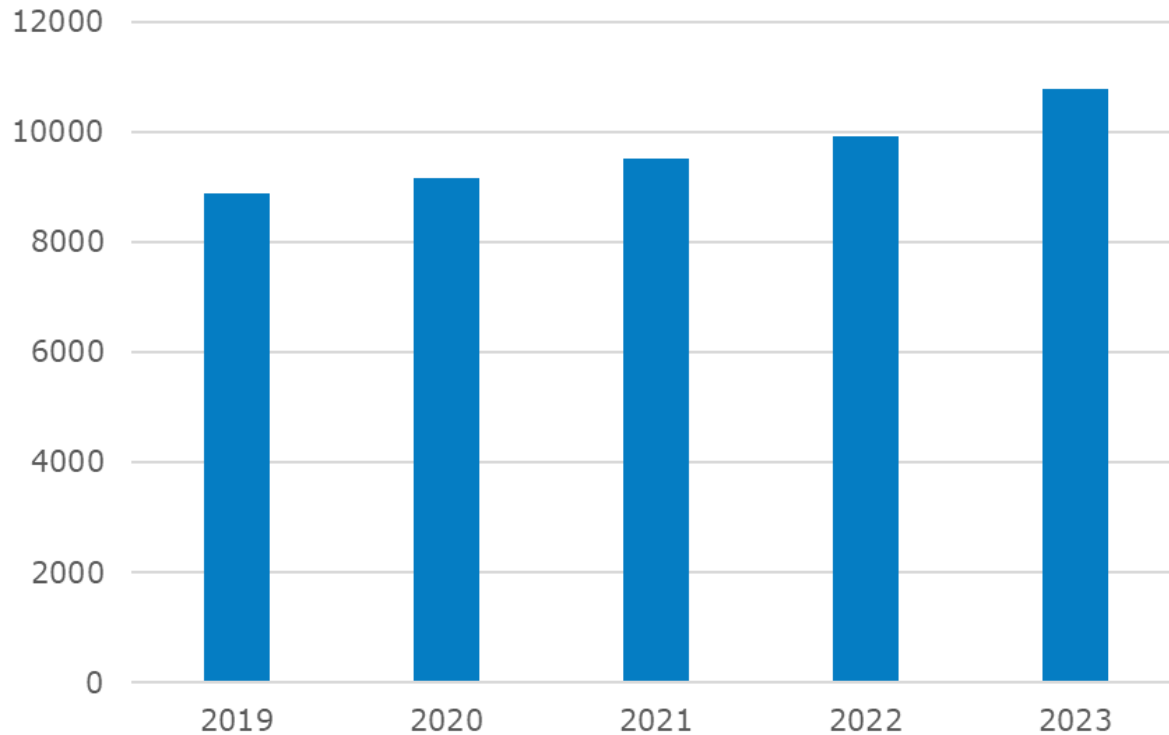

Toiselta alalta SOTE-alalle vaihtaneet ja SOTE-alalla jatkokouluttautuneet vuonna 2023

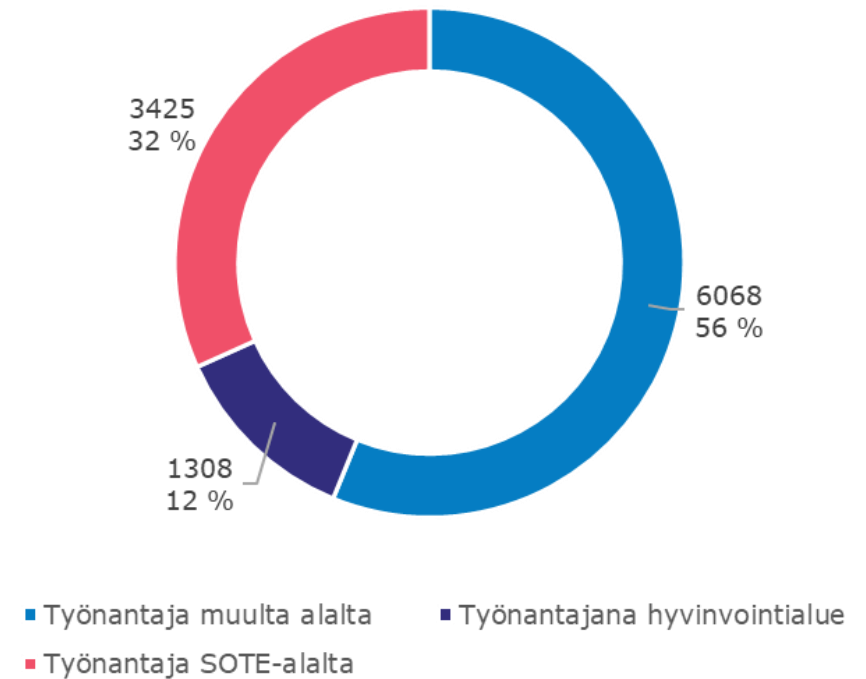

Sote-alalle kouluttautuvat aikuiskoulutustukiopiskelijat

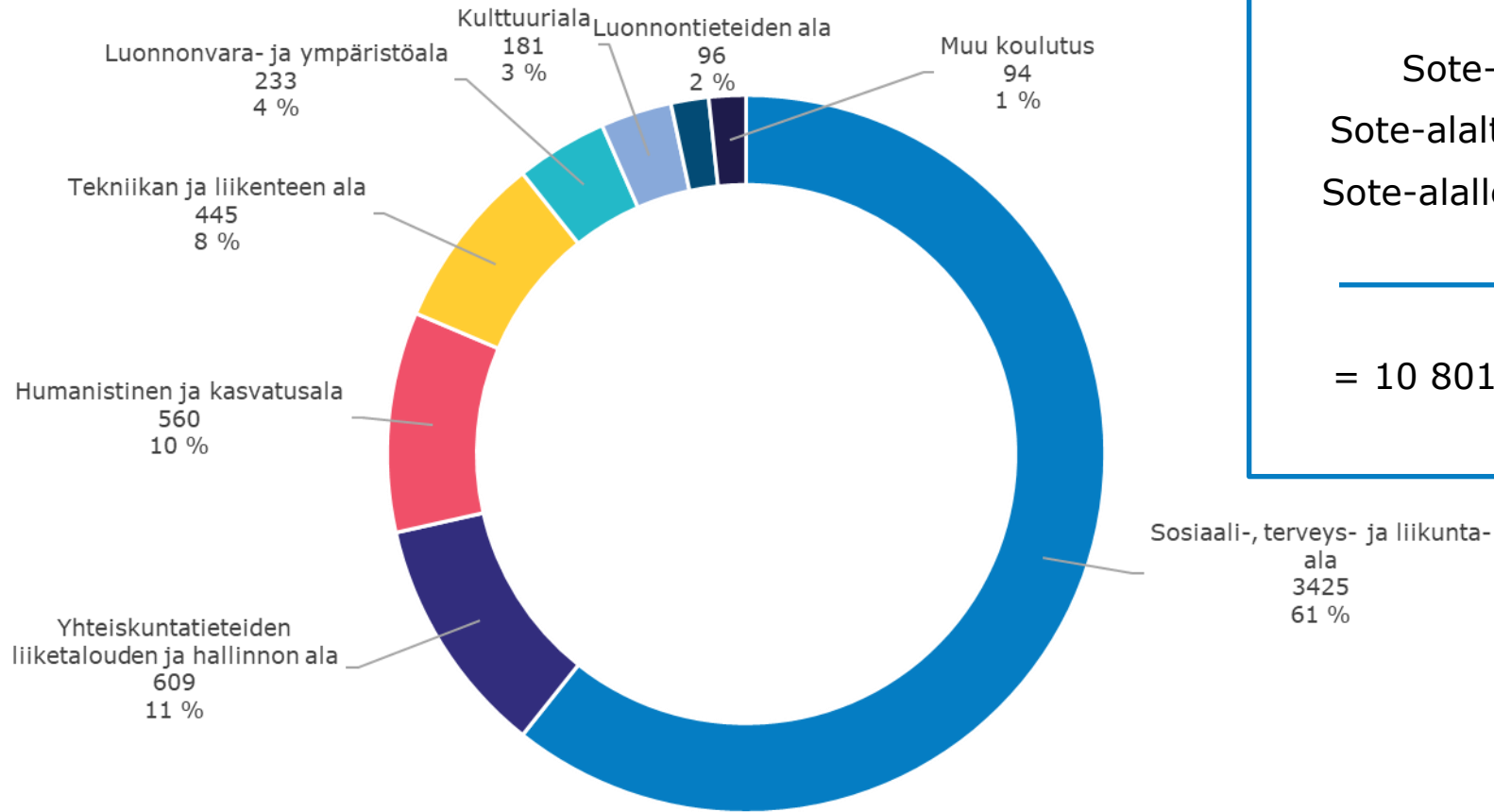
Aikuiskoulutustukea saaneiden SOTE-alalle kouluttautuneiden lukumäärä vuosina 2019-2023

Toiselta alalta SOTE-alalle vaihtaneet ja SOTE-alalla jatkokouluttautuneet vuonna 2023

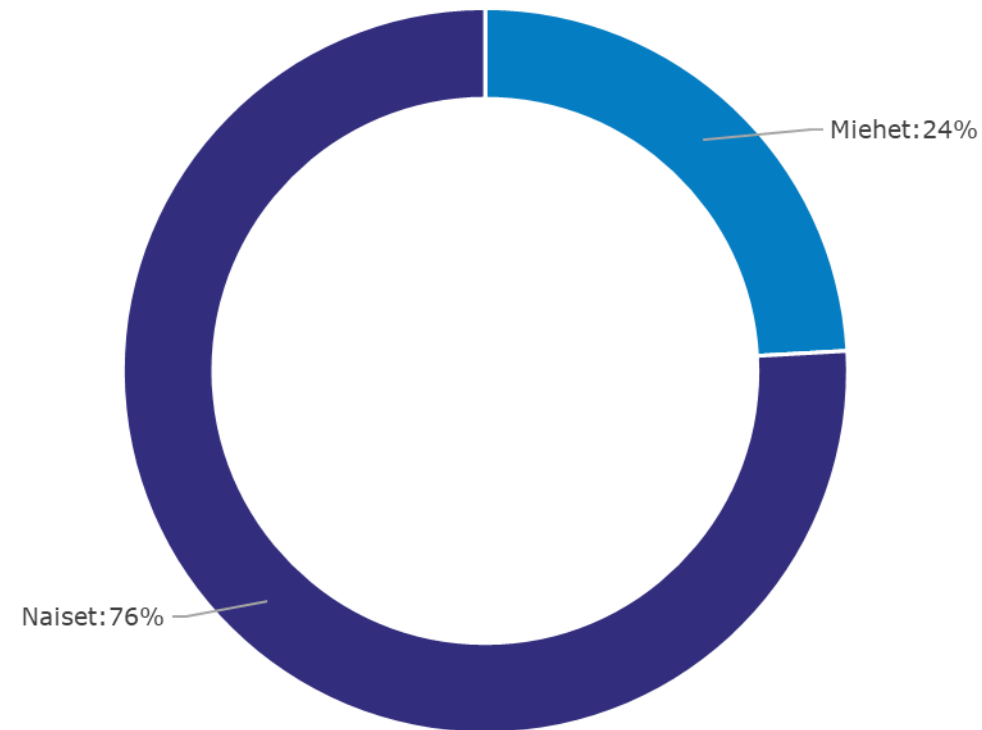
Terveys- ja sosiaalipalvelut -alalta aikuiskoulutustukea saaneiden opiskelualat vuonna 2023

Vuonna 2023:
Sote-alan sisällä kouluttautuvat 3425
Sote-alalta toiselle alalle kouluttautuvat 2218
Sote-alalle toiselta alalta kouluttautuvat 7376

= 10 801 sote-alan osaamistaan kasvattavaa tuensaajaa

Aikuiskoulutustuensaajat sukupuolittain vuonna 2022

Palkansaajan aikuiskoulutustukea saaneiden opiskelua edeltäneet ansiot koulutustason mukaan

Opintoja edeltänyt koulutustaso	Keskiarvo €/kk		Mediaani €/kk	
	Mies	Nainen	Mies	Nainen
Korkeakoulu				
2021	3870	3301	3616	3091
2022	4020	3364	3721	3153
Toinen aste				
2021	3076	2571	2950	2493
2022	3174	2637	3038	2549
Peruskoulu				
2021	2788	2292	2713	2235
2022	2945	2400	2827	2324
Yhteensä	3437	2997	3210	2820

Kokoaikaisten palkansaajien kokonaisansion mediaani oli 3315 €/kk vuonna 2021.*

*Suomen virallinen tilasto (SVT): Palkkarakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1799-0076. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 30.6.2023].
Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/pra/>

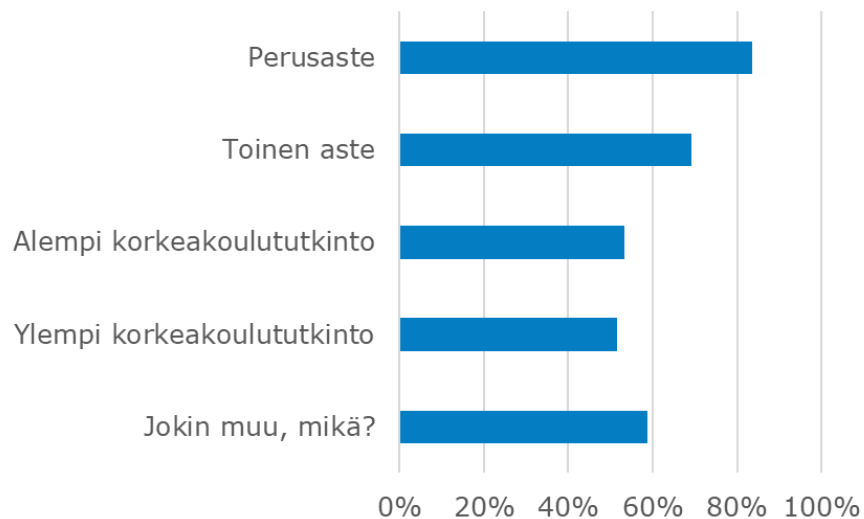
Palkansaajan aikuiskoulutustukea saaneiden keskimääräinen tuki kuukaudessa

Opintoja edeltänyt koulutustaso	Täysimääräinen tuki €/kk keskimäärin		Maksettu tuki €/kk keskimäärin	
	Mies	Nainen	Mies	Nainen
Korkeakoulu				
2021	1689	1565	1531	1376
2022	1728	1588	1498	1340
Toinen aste				
2021	1516	1371	1359	1204
2022	1544	1394	1337	1177
Peruskoulu				
2021	1448	1277	1320	1148
2022	1486	1307	1303	1180
Yhteensä	1598	1487	1406	1273

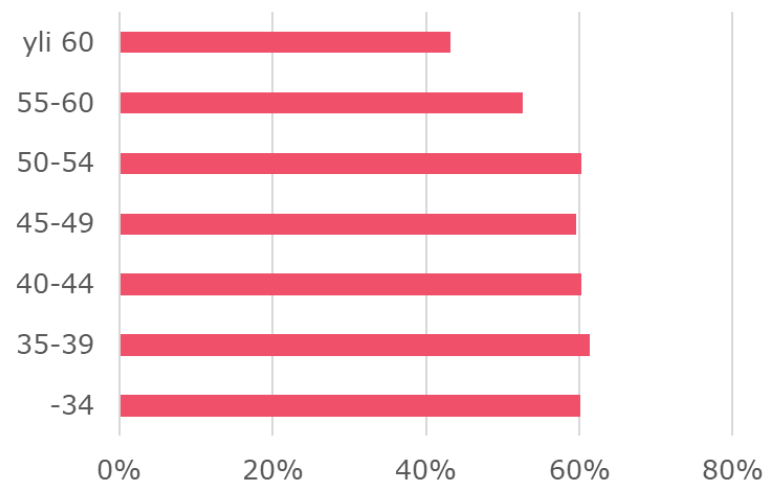
Alanvaihto aikuiskoulutustukea hyödyntämällä

- Toteutimme keväällä 2023 asiakaskyselyn, jossa selvitimme päämotivaatiotekijöitä aikuiskoulutustuen hakemisen / sen tuella opiskelun taustalla
- Kyselyyn vastasi 4965 asiakasta, joista 59% valitsi kyselyssä päämotivaatiotekijäkseen ”pohdin kokonaan alan vaihtoa”

Perusasteen ja toisen asteen koulutustaustaiset mainitsivat alan vaihdon opiskelumotiiviksi korkeakoulutettuja useammin.

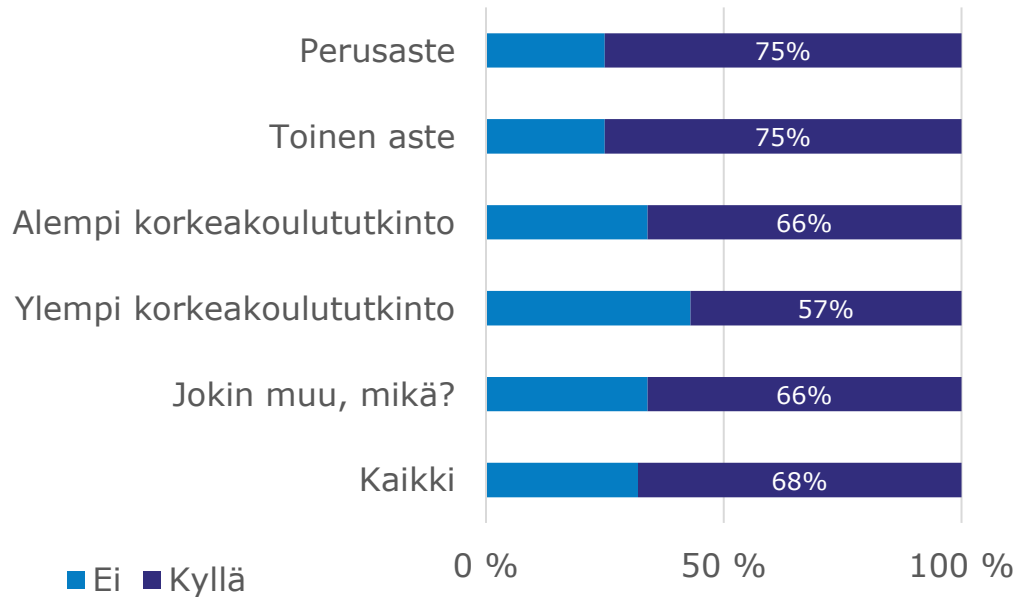

Vanhemmilla ikäryhmillä alan vaihto oli nuorempia harvemmin motiivina.

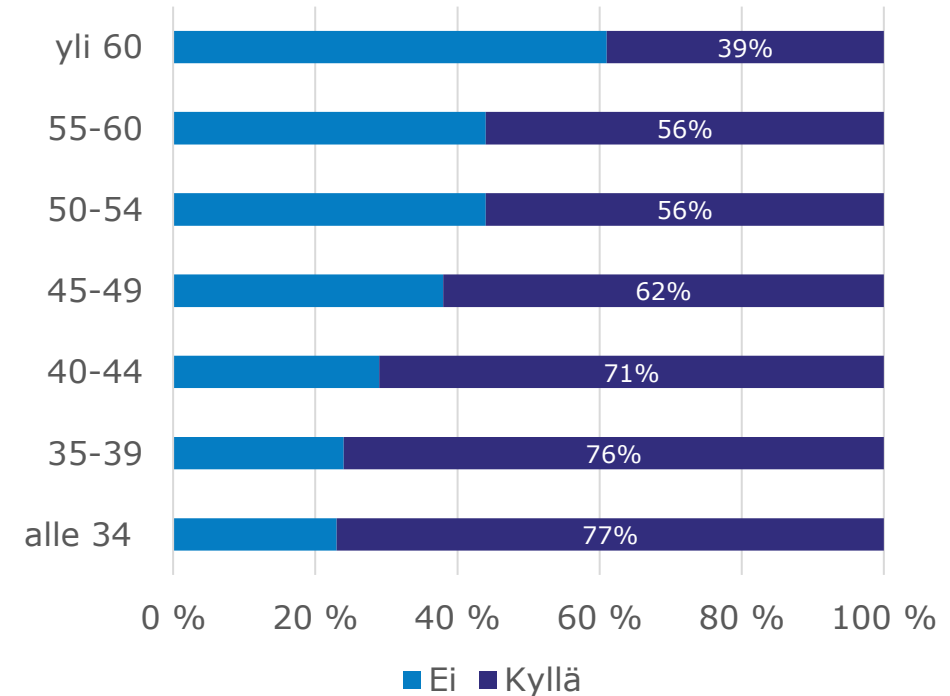

Lisäkysymys: Alanvaihtosuunnitelman toteutuminen

- Alanvaihtosuunnitelmat toteutuivat 68 % vastaajista, jotka mainitsivat pohtineensa alan vaihtoa
- Alanvaihtosuunnitelmat toteutuivat matalammin koulutetuilla korkeakoulutettuja useammin.

- Suunnitelmat toteutuivat useammin nuoremmissa ikäluokissa.

Palkansaajan aikuiskoulutustukea haetaan kaksivaiheisesti

- Aikuiskoulutustuen hakemisesta säädetään aikuiskoulutusetuuksista annetussa laissa. Palkansaajan aikuiskoulutustuen hakeminen muutettiin kaksivaiheiseksi elokuussa 2020 voimaantulleella lakimuutoksella.
- Ennen lakimuutosta kokoaikaisella opintovapaalla olleet palkansaaja-aikuisopiskelijat pystyivät hakemaan tukea etukäteen yhdellä hakemuksella vaikka koko 15 kuukauden ajalle. Työn ohessa opintoja suorittavien palkansaajien tuli puolestaan hakea tukea takautuvasti kuukausittain.
- Vuoden 2020 lakimuutoksella hakemisen prosessit haluttiin yhtenäistää siten, että kaikissa tilanteissa palkansaajat noudattavat yhteneväistä hakemusmenettelyä.
- Muutoksessa päädyttiin **kaksivaiheiseen hakemiseen**, jossa henkilö tekee ensin **tukioikeushakemuksen** (laissa "ensihakemus") valitsemalleen ajalle, **jonka perusteella Työllisyysrahasto tutkii tuen saamisen** yleiset **edellytykset** (lain 1 ja 5 §) sekä opintojen kuulumisen tuen piiriin (lain 6 §). Tukioikeuspäätöksellä ratkaistaan myös henkilön tuen perusteena oleva palkka (lain 12 §), jonka perusteella määräytyy henkilölle maksettavan tuen määrä. Tämän jälkeen **henkilön tulee hakea tukea maksuun kuukausittain takautuvasti maksuhakemuksella**. Maksuhakemuksen perusteella Työllisyysrahasto **ratkaisee maksettavan etuuden määrän kyseiseltä kuukaudelta** (lain 12 ja 12 a §)
- **Tukioikeushakemus ja maksuhakemus muodostavat kiinteän kokonaisuuden, jossa eri vaiheissa tutkitaan erilaiset, tuen saamiseen vaikuttavat seikat.**

Lakkauttavan lainsäädännön vaikutukset työntekijöille ja työnantajille

- **Ehdotetulla lakimuutoksella voi olla erittäin merkittäviä vaikutuksia tuenhakijan eli työntekijän asemaan**
- Toimeenpanijana huolemme koskee niitä asiakkaita, jotka ehtivät huhti-toukokuussa* hakea tukioikeutta saatuaan opiskelupaikan syksylle 2024:
 - oikeus saada tukea tutkitaan tukioikeuden ensihakemuksen käsittelyssä ja annettu tukioikeuspäätös on lainvoimainen
 - Tukioikeuden saamiseksi asiakkaan tulee mm. olla työskennellyt työnantajalle yli vuoden ja olla sopinut opintovapaasta työnantajansa kanssa
 - Opintovapaan myöntämisen jälkeen on tyypillistä, että työnantaja rekrytoi määräaikaisen opintovapaan sijaisen
- **Hallitus esittää, että lakimuutoksella estetään tuen maksu syksyllä 2024 jälkeen alkaviin opintoihin, vaikka oikeus tukeen olisi ehditty myöntää ennen lakimuutoksen voimaantuloa**

Esimerkki myönnetyn tuen menettämisestä työntekijän ja hänen työnantajansa näkökulmasta

- Työntekijä saa tiedon opiskelupaikasta syksylle 2024 oppilaitoksesta huhtikuussa (tukea voi hakea aikaisintaan 4kk ennen opintojen alkamista)
 - Hän sopii opintovapaasta esimerkiksi 1.8.2024 alkaen työnantajansa kanssa voidakseen hakea tukioikeutta (opintovapaa on yksi tuen saamisen ehdoista)
 - Työnantaja käynnistää omat toimenpiteensä opintovapaapäätöksen perusteella, esim. sijaisen rekrytointi määräajaksi
 - Työntekijä hakee tukioikeutta Työllisyysrahastolta nykyisin voimassa ollessa huhtikuussa
 - Hakemus käsitellään nykyisin mukaisesti ja tukioikeus myönnetään lainvoimaisella päätöksellä
 - Tuensaaja jää sovitusti opintovapaalle 1.8 ja aloittaa opiskelun täysipäiväisesti
 - Työnantajan palkkaama sijainen on aloittanut määräaikaisen sijaisuuden
 - Tuensaaja voi hakea ensimmäistä kertaa tukea maksuun tukikuukauden (elokuu) päätyttyä 1.9
- **Tässä vaiheessa hallituksen esityksessä ehdotetun mukaisesti sovellettaisiin aikuiskoulutusetuuslain kumoavaa lainsäädäntöä, eikä tuensaaja saisikaan tukea maksuun**
- Hänen tulisi ratkaista opiskeluajan taloudellinen tuki jollakin toisella tavalla tai pyrkiä neuvottelemaan töihin paluusta oman työnantajansa kanssa, joka puolestaan on haastavassa tilanteessa palkattuaan opintovapaan sijaisen

Siirtymäsäännöksen toimeenpanon ongelmat

- Taannehtivuus ja sen aiheuttama neuvonnan sekavuus: joudumme antamaan tuenhakijoille myönteisiä päätöksiä, jotka eivät lopulta tule pitämään paikkaansa → asiakkaiden on hyvin vaikea ymmärtää tätä
- Avoin voimaantuloaikataulu: muutostöiden suunnittelua ei voida tehdä varmaa muutoshetkeä/päivämäärää vasten
- kumoavan lain voimaantulo edellyttää lukuisia muutoksia järjestelmiin, sähköiseen asiointipalveluun, verkkosivusisältöihin sekä muihin asiakasviestinnän materiaaleihin
 - Esimerkiksi päätöskirjeiden päivittäminen, muutokset automaattisen käsittelyn prosesseihin, kumoavan lain mukaiset hylkäyssyyt, vuodelle 2026 jatkuvien tukioikeuskausien esto jne.
 - ”mahdollisimman pian” on toimeenpanon kannalta erittäin haastava tahtotila, sillä kaikki muutokset on toteutettava, testattava ja vietävä tuotantoon ajoissa → **lain vahvistamisen ja voimaantulon väliin tarvitaan riittävä aikaikkuna muutosten toteuttamiselle**
- Asiakasneuvonta, kun korvaavaa mallia ei vielä ole tiedossa

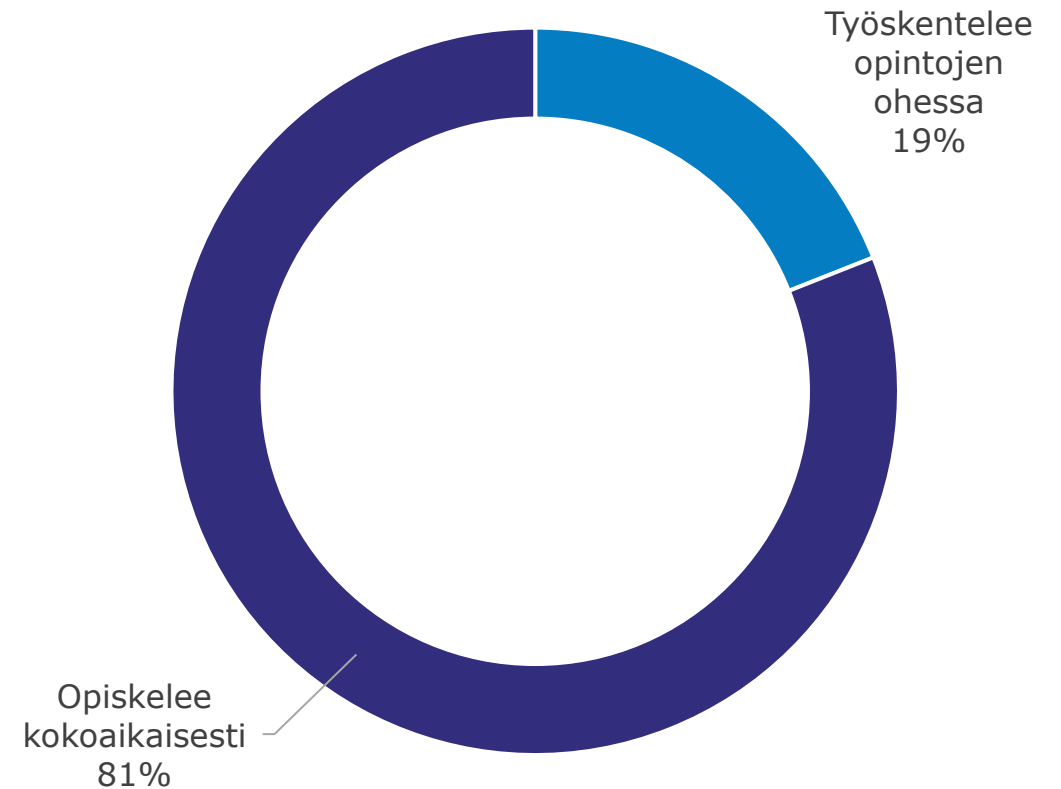
Toimenpidealoite koskien
aikuiskoulutustuen
kehittämistä

A stylized graphic of a person's head and shoulders, rendered in various shades of purple. The head is tilted slightly to the right, and the shoulders are visible below. The graphic is semi-transparent and serves as a background element for the text.

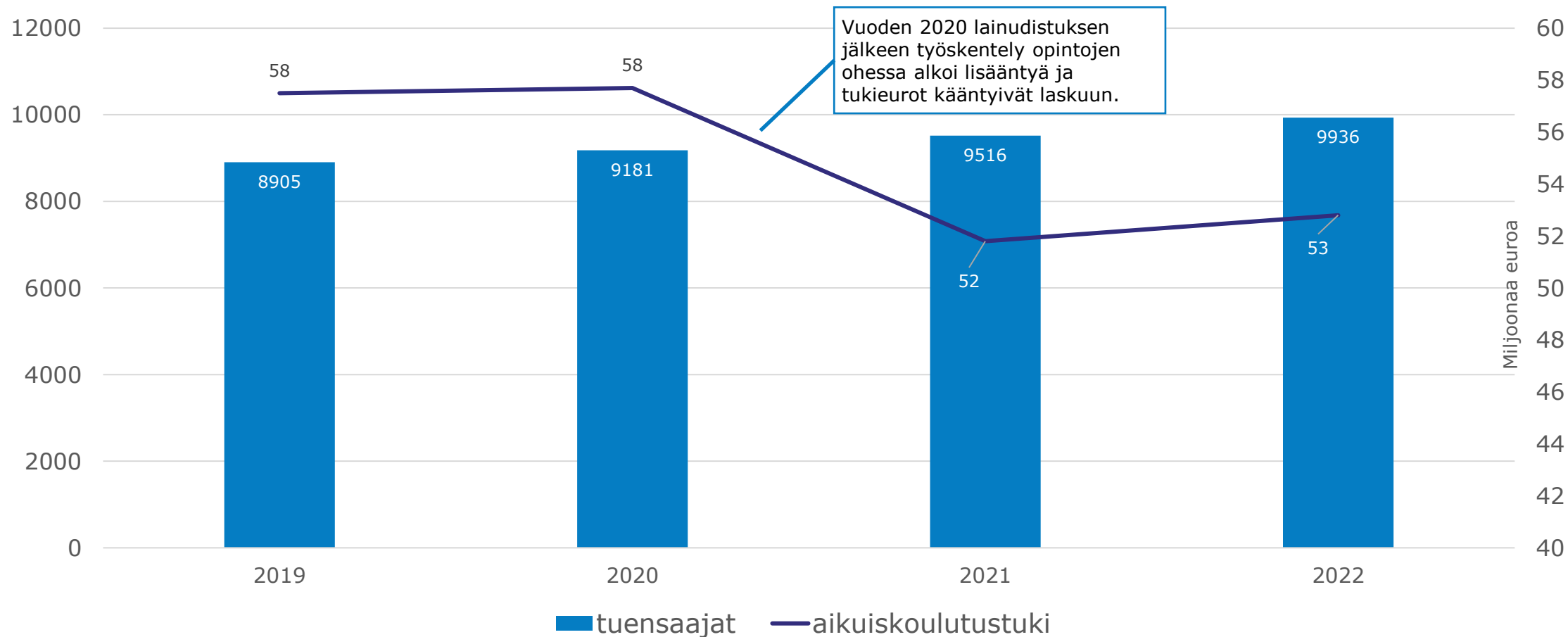
Nykytuus mahdollistaa työn ja opiskelun joustavan yhteensovittamisen

- Opiskelu tulkitaan kokopäiväiseksi mikäli hakijan vuoden tukikuukausien tulojen keskiarvo on vähemmän kuin 25% opiskelua edeltäneistä ansioista
- Työn ja opiskelun yhteensovittaminen muuttui tuensaajan näkökulmasta kannattavammaksi 2020 tehdyn lakimuutoksen yhteydessä
 - Sen jälkeen ilmiö on kasvanut tasaisesti
- Ilmiötä tarkasteltaessa tulee huomioda, että tukea hyödynnetään edelleen eniten tutkintojen opiskeluun: näiden laajojen opintokokonaisuuksien suorittaminen edellyttää usein hetkellistä täysiaikaista opiskelua

Työn ja aikuiskoulutustuella opiskelun yhteensovittaminen vuonna 2023

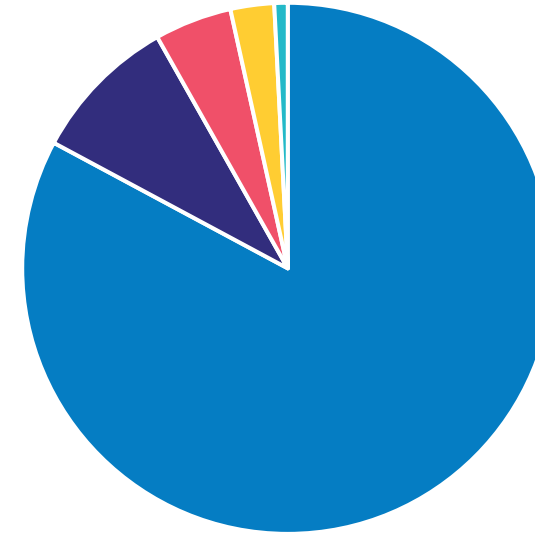
Työn ja opiskelun yhdistäminen SOTE-alalla

Nykyetus mahdollistaa monipuolisen opiskelun

- Tutkintopainotteisuus tuen hyödyntämisessä juontaa tukea eniten tällä hetkellä hyödyntävistä aloista
- SOTE-alan tuensaajien osuus yli 30%, työskentely alalla edellyttää tutkintoa
- Meidän näkemyksemme mukaan mitä enemmän aikuisopiskelijoille on tarjontaa lyhytkestoisista opinnoista sekä työn ohessa suoritettavista tutkinto-opinnoista ja lisäksi tietoa näiden tarjonnasta, sitä enemmän myös aikuiskoulutustukea hyödynnettäisiin lyhyemmissä jaksoissa ja työn ohessa.
- Tuen saaminen edellyttää tällä hetkellä opintojen etenemistä 2-4 opintopisteen kk-tahdilla

Tuen hyödyntäminen vuonna 2023

- Tutkintoon johtava koulutus
- Tutkinnon osa
- Ammatillinen lisä- tai täydennyskoulutus
- Erikoistumiskoulutus
- Muu koulutus

Aikuiskoulutustuen muutokset

Muutosajurit

Hallitusohjelman tavoitteet

- Nuorten aikuisten koulutustason nosto korkeakoulutetuiksi
- Korkeakoulutuksen tarpeettoman kasautumisen ehkäiseminen

Aikuiskoulutustuen muutostarpeet

- Tuki kohdistuu hyvätuloisille ja tukee korkeakoulutettujen kak-sinkertaista kouluttautumista
- Tuen turvin opiskelu ei nosta korkeakoulutetun ansiotasoa
- Aikuiskoulutustuki ei lisää koulutukseen osallistuvien määrää
- Tuki ei tue lyhyissä määrä-aikaisissa työsuhteissa olevien tilannetta työmarkkinoilla

Megatrendit

- Teknologian kehittyminen
- Vihreä siirtymä
- Digitalisaatio
- Väestörakenteen muutoksen aiheuttama työurien pidentyminen

Jatkuva oppiminen ja osaamisen kehittäminen kilpailukyvyyn ja tuottavuuden varmistamisessa

Tukeen aiemmin ehdotetut muutokset

Kohdennetaan tuki nykyistä paremmin matalasti koulutetuille, jotka pyrkivät nostamaan koulutustasoaan (VM)

Kohdennetaan aikuiskoulutustukea lieventämään koulutuksen kasautumista (STM)

Aikuiskoulutustuki ehdotetussa skenaariossa

Matalasti koulutetut

43 % tuen nykyisistä käyttäjistä*

Kehitetään tuen saannin edellytyksiä koulutustason nostamiseksi ja tuen paremmaksi kohdentumiseksi

- Työhistoriavaatimus 5 v
- Tuen enimmäismäärä 15 kk
- Kiinteä tuen määrä 1400–1600 €
- Määräaikaisissa työsuhteissa työskentelevät laajemmin tuen piiriin

Korkeakoulutetut

49 % tuen nykyisistä käyttäjistä*

Rajataan tuen saannin edellytyksiä, mutta säilytetään mahdollisuus koulutustason nostolle

- Työhistoriavaatimus 8 v
- Tuen enimmäismäärä 6 kk
- Kiinteä tuen määrä 1400–1600 €

Muutoksen tavoitteet

- Kohdentaa tuen nykytilaa paremmin nuorten aikuisten koulutustason nostoon
- Tukee osaamisen kehittämistä työvoimapuolaloille
- Parantaa ja tasapuolistaa määräaikaisissa työsuhteissa olevien tilannetta työmarkkinoilla
- Varmistaa ja turvaa jatkuvan oppimisen mahdollisuudet

*Pohjakoulutustiedon antaminen ei ole pakollista tuen hakemisen yhteydessä

Matalasti koulutettu = yliopisto- tai ammattikorkeakoulututkintoa alemman tutkinnon (esim. peruskoulu, opistotaso tai toisen asteen tutkinto) suorittanut tuensaaja.
Korkeasti koulutettu = vähintään alemman ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkinnon suorittanut tuensaaja.

Tehostetaan tuen kohdentumista

Nykytila

1

Tuen ehdot ovat kaikille samanlaiset

Muutosehdotus

Tuen ehdot riippuvat hakijan koulutustaustasta:

- Korkeakoulutetuilta edellytettäisiin yhä 8 vuoden työhistoriaa tuen saamiseksi ja heillä olisi oikeus saada tukea vain 6 kuukautta.
- Enintään toisen asteen suorittaneilta edellytettäisiin vain 5 vuoden työhistoriaa tuen saamiseksi ja heillä olisi oikeus saada tukea 15 kuukautta kuten tällä hetkellä.

Taustatietoja

- Aikuiskoulutustuen lakkauttamisen tavoitteena on saada 8000 työhenkilövuotta työmarkkinoille opiskelemisen sijaan. Rahaston alustavan laskelman mukaan esitetyn muutosehdotuksen (tukioikeuden rajaaminen) työllisyysvaikutus on noin 3000 henkilötyövuotta.
- Muutos koskisi sekä palkansaajia että yrittäjiä.
- Tukea olisi mahdollista saada myös osakuukaudelle, jolloin korkeakoulutettu voisi saada osaksi tukea 12 kuukautta.

2

Palkansaajan tuki on ansiosidonnainen

Tuki kiinteämääräiseksi:

- Palkansaajan tuen ansiosidonnaisuudesta luovutaan ja tilalle tulisi kiinteämääräinen tuki luokkaa 1400–1600€/kk yksityiskohdista riippuen.

- Palkansaajien täysimääräinen tuki vuosina 2021–2022 on keskimäärin ollut 1513 euroa/kk.
- Tulot, joita henkilö saisi tukiajalla, vaikuttaisivat tuen määrään.
- Yrittäjien tuki on jo tällä hetkellä kiinteä. Sen tasoa voi pohtia uudelleen.

3

Oikeus tukeen päättyy määräaikaisen työsuhteen päättymiseen

Määräaikaisissa työsuhteissa työskentelevät laajemmin tuen piiriin:

- Tukea voi saada määräaikaisuuden päättymisen jälkeen, jos työsuhteet ovat kestäneet yhtäjaksoisesti n vuotta.

- Nykylainsäädännössä oikeus saada tukea voi jatkua työsuhteen päättymisen jälkeen vain, kun kyseessä on toistaiseksi voimassa oleva työsuhde, joka päättyy työntekijästä riippumattomasta syystä.
- Muutos kohdentuisi erityisesti nuoriin aikuisiin, joille avautuisi mahdollisuus koulutustason nostoon ja lopulta työmarkkinoille kiinnittymiseen.

1

Keskeiset vaikutukset: Tuen ehdot riippuvat hakijan koulutustaustasta

Työhistoriavaatimus ja tukioikeuden pituus

Matalasti koulutetut

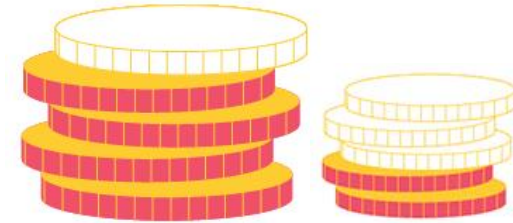
- + Työhistoriavaatimuksen laskeminen edistäisi erityisesti nuorten mahdollisuuksia kouluttautua ja nostaa koulutustasoaan.
- + Edistää työllistymismahdollisuuksia sekä kiinnittymistä työmarkkinoille.
- + Edistää tulotason nostamista.

- 15 kuukautta ei välttämättä riitä koulutustason nostoon.

Korkeakoulutetut

- + Säilyy mahdollisuus opiskelun ja työelämän yhteensovittamiseen tuen avustuksella.
- + Säilyy mahdollisuus osaamisen päivittämiseen.

- Jatkuvan oppimisen mahdollisuudet kaventuvat.
- Osaamisen päivittäminen työelämässä hankaloituu ja hidastuu.
- Edellyttää aiempaa enemmän työn ja opiskelun yhteensovittamista.
- Opiskelusta johtuva tulonmenetys tulee korvata aiempaa enemmän omilla säästöillä ja lainarahalla.

Vaikutus etuusmenoihin

- **Vuosittain 52 M€ säästö**, kun korkeakoulutetuilla olisi oikeus saada tukea vain 6 kuukautta nykyisen 15 kuukauden sijaan. *
- *Työhistoriavaatimuksen laskemisen vaikutuksia etuusmenoihin ei ole mahdollista laskea rahaston käytettävissä olevilla aineistoilla.*

*Laskelma perustuu nykyiseen tuensaajien määrään, jakaumaan sekä ansiotasoon. Laskelma löytyy [sivulta 18](#).

Kolmen keskeisen vaikutuksen lisäksi olemme tunnistaneeet muita vaikutuksia, jotka löytyvät [sivulta 17](#).

Keskeiset vaikutukset: Tuki kiinteämääräiseksi

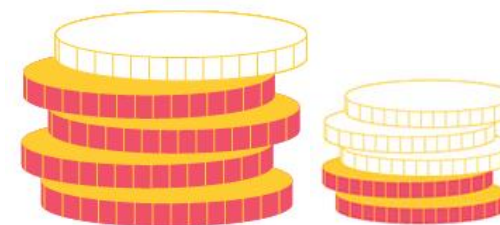
Esimerkiksi 1553 € / kk, jota käytetty laskelmien pohjana

Matalasti koulutetut

- + Sääntely muuttuu selkeämmäksi ja ennustettavammaksi.
- + 69 %:lla tuensaajista tuen määrä nousee, minkä seurauksena opiskelusta tulee nykyistä kannattavampaa.
 - Tarkemmin sivulla 21.
- Mahdollisuus vaikuttaa maksettavan tuen määrään poistuu.
- 31 %:lla tuensaajista tuen määrä laskee.
 - Tarkemmin sivulla 21.

Korkeakoulutetut

- + Sääntely muuttuu selkeämmäksi ja ennustettavammaksi.
- + 40 %:lla tuensaajista tuen määrä nousee.
 - Tarkemmin sivulla 22.
- Mahdollisuus vaikuttaa maksettavan tuen määrään poistuu.
- 60 %:lla tuensaajista tuen määrä laskee. Muutos kannustaa opintojen ja työn yhteensovittamiseen.
 - Tarkemmin sivulla 22.

Vaikutus etuusmenoihin

- Tämä yksittäinen muutos nostaisi etuusmenoja noin 4 miljoonalla eurolla.*

*Laskelma perustuu nykyiseen tuensaajien määrään, jakaumaan sekä ansiotasoon. Laskelmat löytyvät [sivuilta 19-20](#).

Kolmen keskeisen vaikutuksen lisäksi olemme tunnistaneeet muita vaikutuksia, jotka löytyvät [sivulta 17](#).

Keskeiset vaikutukset:

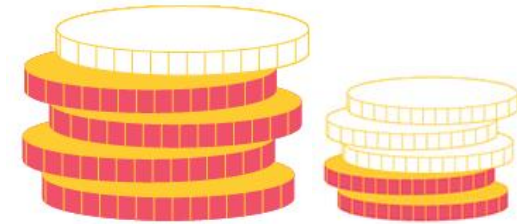
Määräaikaisissa työsuhteissa työskentelevät laajemmin tuen piiriin

Matalasti koulutetut

- + Edistäisi erityisesti nuorten henkilöiden mahdollisuuksia kouluttautumiseen ja koulutustason nostoon.
 - + Edistää työllistymismahdollisuuksia sekä kiinnittymistä työmarkkinoille.
 - + Henkilön opintoihin ei tule katkoa työttömäksi jäämisestä huolimatta.
- Ei ratkaise muiden epätyypillisissä työsuhteissa työskentelevien mahdollisuuksia kouluttautumiseen.

Korkeakoulutetut

- + Edistäisi erityisesti nuorten henkilöiden mahdollisuuksia kouluttautumiseen ja koulutustason nostoon.
 - + Edistäisi työllistymismahdollisuuksia sekä kiinnittymistä työmarkkinoille.
- Ei ratkaise muiden epätyypillisissä työsuhteissa työskentelevien mahdollisuuksia kouluttautumiseen.

Vaikutus etuusmenoihin

- *Tämän yksittäisen muutoksen vaikutuksia etuusmenoihin ei ole mahdollista laskea rahaston käytettävissä olevilla aineistoilla. Laskelma muutosten yhdistelmävaikutuksista jäljempänä esityksessä.*

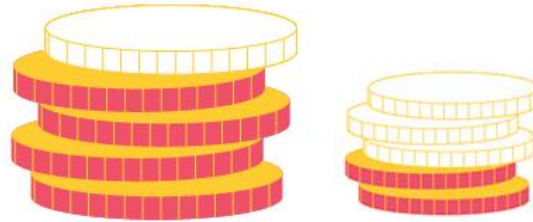
Kolmen keskeisen vaikutuksen lisäksi olemme tunnistaneet muita vaikutuksia, jotka löytyvät [sivulta 17](#).

1

2

Arvio ehdotettujen muutosten yhteisvaikutuksista etuusmenoihin

Tuen ehtojen muuttaminen pohjakoulutuksen perusteella ja tuen muuttaminen kiinteämääräiseksi (tässä 1553 € /kk)

Vaikutus etuusmenoihin

- Muutosten oletetaan lisäävän aikuiskoulutustuen käyttöä matalasti koulutettujen osalta ja vähentävän tuen houkuttelevuutta korkeakoulutettujen keskuudessa.
- Matalasti koulutetuille maksettavien tukien määrä tulee nousemaan 7–24 miljoonalla eurolla riippuen tuensaajien määrästä.
- Korkeakoulutetuille maksettavien tukien määrä tulee laskemaan 43–67 miljoonalla riippuen tuensaajien määrästä.

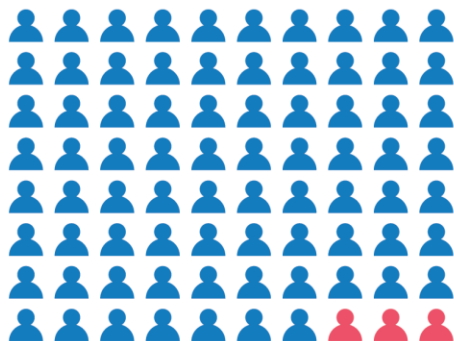
*Laskelmat perustuvat vuoden 2022 tuensaajamääriin sekä keskimääräiseen käytettyjen tukipäivien määrään. Taustalaskelmat löytyvät [sivuilta 18-20](#).

Matalasti koulutettujen tuensaajien määrä	Vaikutus etuusmenoihin
Ei muutu	+ 7 M€
Kasvaa 10 %	+ 15 M€
Kasvaa 20 %	+ 24 M€

Korkeakoulutettujen tuensaajien määrä	Vaikutus etuusmenoihin
Ei muutu	- 43 M€
Vähenee 10 %	- 48 M€
Vähenee 20 %	- 53 M€
Vähenee 50 %	- 67 M€

Tavoitteena tehokkaat digipalvelut ja tyytyväiset asiakkaat

AIKUISOULUTUSTUKEA SAI

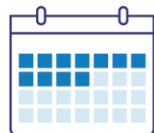
32 518

henkilöä, joista
96,7 % palkansaaajia
ja **3,3 % yrittäjiä**

PALKANSAAJAN AIKUISOULUTUSTUKIPÄÄTÖSTEN MÄÄRÄ

Tukioikeuspäätöksiä

41 048 kpl

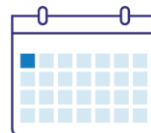

Keskimääräinen
käsittelyaika

11 pv

Maksupäätöksiä

144 659 kpl

Keskimääräinen
käsittelyaika

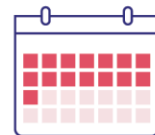
0,5 pv

Automaattisten
päätösten osuus **10 %**

Automaattisten
päätösten osuus **84 %**

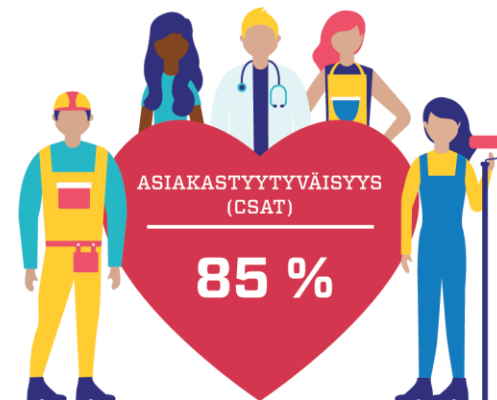
YRITTÄJÄN AIKUISOULUTUSTUKIPÄÄTÖSTEN MÄÄRÄ

1 415 kpl

Keskimääräinen
käsittelyaika

15 pv

AIKUISOULUTUSTUEN ASIAKASKONTAKTIT (KPL)

Kirjautumiset
asiointipalveluun

661 844

Viestit asiointi-
palvelussa

62 789

Sähköpostit

8 076

Puhelut

36 540

Laskurien
käyttökerrat*

278 356

Verkkosivujen
katselut*

2 117 196